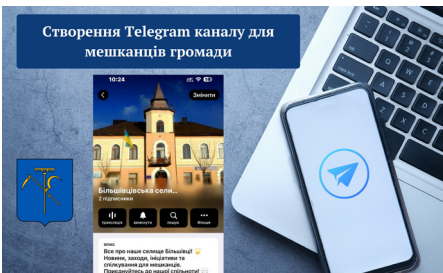

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ПРОСУВАННІ ВІДКРИТОГО ВРЯДУВАННЯ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ

Практичні рекомендації

ПЕРЕДМОВА

Наразі Рада Європи реалізує проєкт «Посилення багаторівневого врядування, демократії та прав людини на місцевому рівні в Україні» в рамках Плану дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова».

Проєкт спрямований на зміцнення діалогу та партнерства між різними рівнями влади, посилюючи спільне врядування та заохочуючи залучення громадян відповідно до принципів місцевої демократії та відкритого врядування.

Основний напрямок проєкту – дотримання та забезпечення права на рівність і недискримінацію на місцевому рівні, долучаючись до відновлення та відбудови України. Ця місія виконується шляхом впровадження передбаченої проєктом програми грантової підтримки органів місцевого самоврядування у розробці та реалізації ініціатив з відкритого врядування та прав людини.

Загалом для отримання фінансової та експертної підтримки з лютого до жовтня 2024 року було відібрано 10 муніципалітетів – від маленьких містечок до великих міст з різних областей України. Ці ініціативи визначають інклюзію вразливих груп населення, як-от ветерани та внутрішньо переміщені особи, пріоритетом і мають на меті зміцнити соціальну згуртованість у своїх громадах.

З метою забезпечення довгострокового ефекту від досягнень місцевих ініціатив Конгрес розробив комплекс практичних рекомендацій щодо розробки та реалізації інноваційних проєктів з відкритого врядування та прав людини на місцевому рівні в Україні. Ґрунтуючись на досвіді та засвоєних за результатами співпраці з 10 муніципалітетами уроках, ці рекомендації містять практичні настанови щодо таких сфер:

1. Планування та комунікація впливу
2. Вдосконалення політик з відкритого врядування
3. Популяризація основаного на правах людини підходу
4. Зміцнення публічної доброчесності та довіри
5. Запровадження теорії змін

ПЛАНУВАННЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ ВПЛИВУ

З чого почати: покрокова інструкція з досягнення впізнаваності проєкту й визнання його результатів.

1. Зрозуміти місію та цінності проєкту

Ознайомтеся з основною місією та цінностями проєкту, щоб забезпечити відповідність усієї комунікації його основоположним принципам.

2. Визначити цілі та завдання

Чітко окресліть цілі, завдання, терміни та бажані результати вашої комунікаційної кампанії. Визначте, у чому полягає успіх цього проєкту.

3. Проаналізувати ресурси

Проведіть ретельний аналіз наявних і необхідних для кампанії інформаційних, людських і фінансових ресурсів. Визначте будь-які додаткові ресурси, які можуть бути використані.

4. Визначити цільову аудиторію

Проаналізуйте та визначте цільову аудиторію, на охоплення якої спрямований проєкт. Зрозумійте її потреби, вподобання та найкращі способи її залучення.

5. Розробити план кампанії

Підготуйте попередній план кампанії, який включає ключові повідомлення (вікно повідомлення), визначає потенційних спікерів та окреслює стратегію поширення цих повідомлень.

6. Вивчити стратегії комунікації партнерів і бенефіціарів

Дослідіть стилі та канали комунікації, які використовують ваші партнери та бенефіціари, для ефективної координації та просування проєкту в їхніх мережах.

1. Вибудувати канали комунікації з ключовими зацікавленими сторонами

Встановіть міцні інформаційні та комунікаційні зв'язки з усіма відповідними зацікавленими сторонами, щоб забезпечити їхню поінформованість і залученість протягом усього проєкту.

2. Донести мету і переваги проєкту

Чітко поясніть мету і зміст проєкту цільовій аудиторії, використовуючи визначені канали та спікерів. Зосередьтеся на використанні простої, доступної мови, що підкреслює позитивні зрушення внаслідок реалізації проєкту.

3. Звернутися до медіа та інфлюенсерів

Розвивайте партнерські відносини зі ЗМІ та лідерами думок, залучаючи їх до заходів задля підвищення видимості проєкту та довіри до нього.

4. Підтримувати і підвищувати присутність в соціальних мережах

Регулярно оновлюйте сторінки в соціальних мережах свіжим контентом.

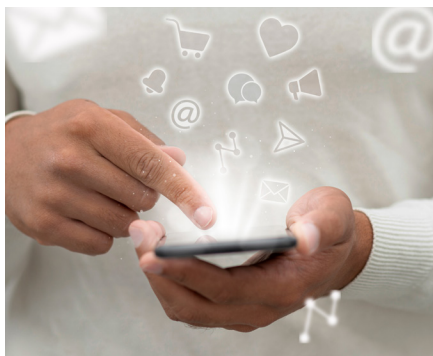
Якщо проєкт досі не присутній в соціальних мережах, створіть облікові записи на відповідних платформах.

5. Використовуйте теги та гештеги в соціальних мережах

Позначаєте облікові записи партнерів і бенефіціарів у дописах у соціальних мережах і використовуйте відповідні гештеги для підвищення видимості. За відсутності відповідних гештегів створіть їх.

6. Перетворення сторінки проєкту в ключовий інформаційний хаб

Переконайтеся, що вебсторінка проєкту є вичерпним і зручним джерелом, що надає актуальну інформацію щодо перебігу проєкту, його реалізації та результатів.

Як просувати інклюзивне, прозоре та підзвітне врядування:

1. Створювати фізичний і дискурсивний простір для залучення громадськості

Зосередьтеся на створенні як фізичних (як-от хаби), так і дискурсивних просторів (наприклад, ради та платформи) для залучення громадськості. Вони необхідні для зміцнення стійкості та соціальної згуртованості на місцевому рівні.

2. Просувати інклюзивність у зусиллях із залучення

Забезпечуйте інклюзивність шляхом надання відповідної інфраструктури для офлайн-діяльності та спрощення онлайн-доступу. Розробіть інструменти для максимального залучення людей з інвалідністю, особливо з порушеннями слуху та/або зору.

3. Розширити взаємодію із зацікавленими сторонами

Вийдіть із зони комфорту та активно шукайте нові інструменти і методи залучення зацікавлених сторін, які недостатньо або взагалі не представлені.

4. Вести облік і сприяти ефективній комунікації

Ведіть детальний облік активних інститутів громадянського суспільства та налагоджуйте канали швидкої комунікації. Створюйте умови для ефективної співпраці, зокрема обміну інформацією, участі в заходах, спільного навчання та ініціатив.

5. Впровадити конкурентні та прозорі процедури

Застосовуйте конкурентні процедури, які ґрунтуються на відкритості та прозорості, використовуючи вебплатформи та інші онлайн-інструменти для подання документів, проведення голосування та здійснення експертної оцінки. Забезпечте наявність механізмів моніторингу процесу реалізації проєкту.

6. Зробити проєкт міжсекторальним

Розробляйте проєкт з перспективою на міжсекторальність, забезпечуючи його інтеграцію та взаємодію з усіма іншими відповідними проєктами та ініціативами.

Кожен муніципалітет повинен виробити свій підхід при створенні такого проєкту. Не всі інструменти будуть застосовні або однаково ефективні в кожній громаді.

Крім того, проєкт не досягне успіху в жодній громаді, якщо він буде реалізовуватися без чіткої ідентифікації відповідальних сторін і виділення необхідного фінансування для його виконання.

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ОСНОВАНОГО НА ПРАВАХ ЛЮДИНИ ПІДХОДУ

Як популяризувати принципи прав людини в місцевих політиках:

1. Розвивати спроможності і навчати

Забезпечуйте комплексні навчальні програми для посадових осіб місцевого самоврядування, правоохоронних органів і лідерів громад з принципів і міжнародних стандартів прав людини та практичного застосування основаного на правах людини підходу.

2. Сприяти обміну та співпраці

Утворюйте муніципальні форуми з прав людини задля сприяння регулярному діалогу між органами місцевого самоврядування, інститутами громадянського суспільства та представниками громад.

3. Використовувати міжнародні мережі

Беріть активну участь у міжнародних мережах для обміну добрими практиками з іншими містами або регіонами, які стикаються з подібними викликами. Долучайтеся до існуючих проєктів і мереж міст солідарності, щоб заручитися підтримкою, а також посилити розробку політик.

4. Проводити кампанії з підвищення обізнаності

Розпочніть кампанії з підвищення обізнаності громадськості про права людини та верховенство права. Використовуйте різноманітні канали комунікації для поширення інформації, формування культури поваги до прав людини та зміцнення довіри громадськості до місцевого самоврядування.

5. Розробити інклюзивні політики для вразливих груп населення

Розробіть інклюзивні політики, які враховують особливі потреби та права вразливих груп населення, як-от етнічні меншини, внутрішньо переміщені особи, люди з інвалідністю та жертви війни.

6. Посилити інтеграцію в ринок праці та економіку

Впроваджуйте системи для швидкої оцінки професійних навичок, досвіду та мовної компетенції біженців. Надайте їм право на працю з метою сприяння інтеграції та зміцнення місцевої економіки. Співпрацюйте з місцевими підприємствами для створення тренінгів та можливостей стажування відповідно до потреб місцевих роботодавців.

7. Покращити доступ до освіти

Працюйте з університетами над заохоченням доступу біженців до вищої освіти шляхом спрощення критеріїв для вступу на навчання. Переконайтеся, що інтеграція поширюється не лише на школи, використовуючи приміщення навчальних закладів для проведення семінарів, занять з мистецтва або спортивних заходів, а також сприяючи залученню громади у вечірній час, під час вихідних і свят.

8. Створити механізми захисту прав людини та подання скарг

Створіть доступний та ефективний механізм подання скарг на місцевому рівні, щоб уможливити повідомлення особами про порушення прав людини або перешкоди для доступу до їхніх прав (наприклад, родичами жертв війни). Переконайтеся, що ці механізми прозорі.

ЗМІЦНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ДОВІРИ

Як підвищити доброчесність та застосувати антикорупційні практики:

1. Розробити адаптовані до місцевого контексту кодекси поведінки

Місцеві громади мають створити власні кодекси поведінки, які враховують унікальні для їхнього регіону ризики, приділяючи особливу увагу таким сферам, як прийняття подарунків, конфлікти інтересів і закупівлі. Такі кодекси мають не лише узгоджуватися з нормами національного законодавства, а й містити детальні, дієві рекомендації.

2. Впровадити прозорі систем звітування

Органи місцевого самоврядування мають впровадити механізми публічного звітування, як-от онлайн-реєстри подарунків та декларації про конфлікт інтересів. Такі інструменти можна розробити на прикладі успішних систем в таких країнах, як Велика Британія та Естонія, де публічний доступ до декларацій посадовців посилює підзвітність.

3. Утворити незалежний наглядовий орган

Органи місцевого самоврядування мають сформувати незалежні наглядові органи, як-от муніципальні комісії з питань етики. Ці органи будуть відповідати за розслідування порушень, застосовування санкцій та проведення аудиту закупівель з метою забезпечення прозорості.

4. Підтримувати уповноважених з питань запобігання корупції на місцевому рівні

Необхідно посилити роль уповноважених з питань запобігання корупції, виконавши такі дії: гарантувати їхню незалежність, забезпечити ресурси, підвищити обізнаність громадськості, впровадити чіткі процедури та посилити внутрішній контроль.

5. Удосконалити законодавство з метою забезпечення кращого захисту викривачів

Для покращення захисту викривачів необхідно посилити законодавство, розпочати кампанії з підвищення обізнаності про їхні права, забезпечити юридичну підтримку та анонімність при інформуванні про порушення, а також створити механізми зворотного зв'язку для вдосконалення системи та заручитися додатковою підтримкою у співпраці з НУО.

6. Розробити систему управління корупційними ризиками

Розробка системи управління корупційними ризиками має важливе значення для органів місцевого самоврядування, щоб активно виявляти та усувати чинники вразливості до корупції.

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) запровадило оцінку корупційних ризиків на національному рівні. Його методологія може бути адаптована для використання на муніципальному рівні, а саме з метою оцінки ризиків у таких сферах, як публічні закупівлі та надання послуг (Антикорупційна стратегія НАЗК). Ключовою рекомендацією є адаптація планів НАЗК щодо доброчесності до органів місцевого самоврядування, при цьому забезпечуючи, що вони враховують конкретні корупційні ризики у кожній громаді.

7. Впроваджувати цифрові інструменти

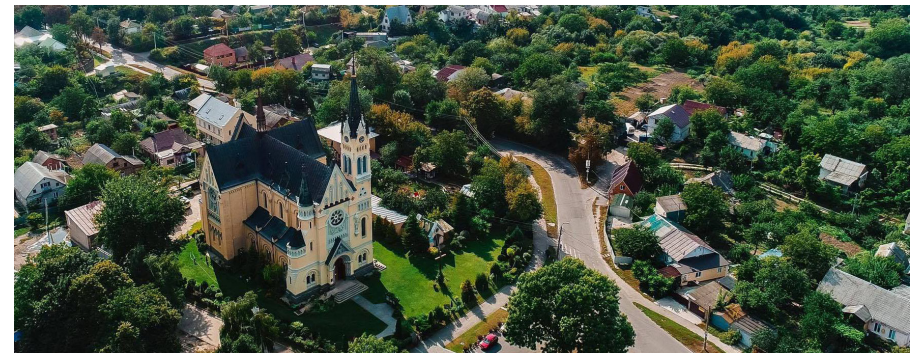
Цифрові інструменти є важливим компонентом більшості ініціатив щодо підвищення рівня прозорості, а також підвищеності, і, своєю чергою, запобігання корупції.

Як свідчать приклади системи ProZorro – однієї з найуспішніших реформ на національному рівні, а також електронних декларацій для державних службовців та широкого впровадження інструментів е-участі для громадян як на національному, так і на місцевому рівнях, цифрові інструменти забезпечують доброчесність і довіру.

8. Адаптуватися до умов війни

У світлі триваючої війни органи місцевого самоврядування повинні бути особливо пильними в управлінні гуманітарною допомогою та фондами відбудови. Впровадження систем моніторингу та аудиту в режимі реального часу для ресурсів, орієнтованих на потреби воєнного часу, має вирішальне значення для запобігання їхньому нецільовому використанню під час кризи.

У пошуку прикладів захисту від корупційних ризиків воєнного часу органи місцевого самоврядування можуть звернути увагу на післявоєнну систему моніторингу корупції в Польщі.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТЕОРІЇ ЗМІН

Як застосовувати теорію змін для сталого та ефективного управління проєктами?

Теорія змін – це комплексна методологія, яка використовується для планування, реалізації та оцінки ініціатив, що сприяють соціальним змінам.

Вона окреслює, як і чому очікується бажана зміна в певному контексті.

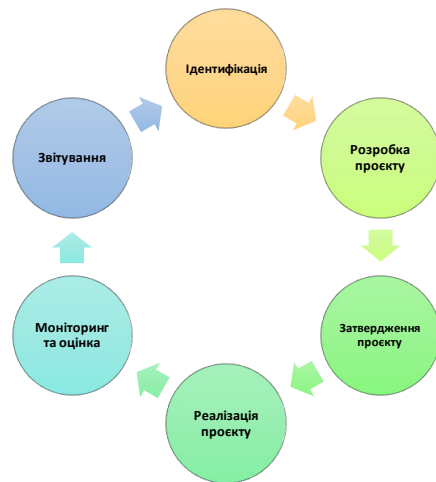
1. Ідентифікація

Цей етап передбачає визначення концепції проєкту, цільової групи (бенефіціарів) та потенційних зацікавлених сторін, а також учасників. Він вимагає детального аналізу проблем цільової групи та має окреслити потенційні рішення для розв'язання цих проблем.

2. Розробка проєкту

На цьому етапі чітко визначаються окремі елементи проєкту і створюється комплексний план реалізації. Цей план враховує інтереси цільової групи та зацікавлених сторін, чітко визначає ролі та обов'язки всіх залучених сторін, встановлює терміни реалізації та моніторингу, визначає необхідні ресурси та процедури звітування.

ЦИКЛ ПРОЄКТУ

3. Затвердження проєкту

Після того, як організація-заявник подає проєкт, донорська установа розглядає його для ухвалення рішення про затвердження. Коли ухвалюється рішення, готуються необхідні документи для оформлення процесу затвердження та забезпечення фінансування.

4. Реалізація проєкту

Цей етап зосереджений на ефективному виконанні завдань проєкту у співпраці з партнерами. Важливо побудувати взаємну довіру між партнерами та активно залучати бенефіціарів на всіх етапах реалізації проєкту. Це забезпечить загальну ефективність та результативність проєкту.

6. Звітування

Етап звітування передбачає надання на регулярній основі актуальної інформації керівництву організації, донорській установі та бенефіціарам проєкту щодо досягнення як очікуваних, так і неочікуваних результатів, а також розподілу та використання ресурсів.

5. Моніторинг та оцінка

Цей етап передбачає збір та аналіз даних, щоб пересвідчитися у відповідності проєкту очікуваним результатам, а також покращити процес його реалізації. Крім того, він має забезпечити прозорість і підзвітність, а також обмін досвідом у розрізі як успіхів, так і викликів.

Теорія змін – це система, яка допомагає людям і організаціям плавно переходити від традиційних методів роботи до нових підходів. Вона спрямована на зменшення стресу та зміцнення впевненості в досягненні успішних результатів.

Сприймайте це як досвід, коли ви пересіли з велосипеда на автомобіль. Теорія змін передбачає навчання водінню автомобіля, розуміння правил дорожнього руху та адаптацію до нових умов, щоб ефективно та безпечно досягати ваших цілей.

Брошура «Інноваційні підходи у просуванні відкритого врядування та прав людини на місцевому рівні в Україні. Практичні рекомендації» розроблена в рамках проєкту «Посилення багаторівневого врядування, демократії та прав людини на місцевому рівні в Україні».

Проєкт враховує потреби органів місцевої та регіональної влади та їхніх національних асоціацій, а також підтримує їх у формуванні стійкості до численних викликів, обумовлених воєнною агресією Російської Федерації проти України. Проєкт сприяє багаторівневному врядуванню, відкритому уряду та основаному на правах людини підходу на місцевому рівні, дотримуючись принципів місцевого самоврядування та долучаючись до відновлення та відбудови України.

Проєкт реалізується Конгресом місцевих та регіональних влад у рамках Плану дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова».

Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи
www.coe.int/congress

Офіс Ради Європи в Україні
www.coe.int/kyiv

План дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки
<https://www.coe.int/en/web/programmes/ukraine>

www.coe.int

Рада Європи є провідною правозахисною організацією континенту. До її складу входять 46 держав-членів, зокрема всі члени Європейського Союзу. Конгрес місцевих та регіональних влад є установою Ради Європи, відповідальною за зміцнення місцевої і регіональної демократії в 46 державах-членах. Маючи у своєму складі дві палати – Палату місцевих влад та Палату регіонів – і три комітети, він об'єднує 612 обраних представників, які представляють понад 130 000 місцевих та регіональних органів влади.

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

UKR